

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

9 decembrie 2015*

„Trimitere preliminară — A șasea directivă TVA — Scutiri — Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 — Fonduri comune de plasament — Noțiune — Investiții în bunuri imobile — Gestionarea de fonduri comune de plasament — Noțiune — Exploatarea efectivă a unui bun imobil”

În cauza C-595/13,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos), prin decizia din 1 noiembrie 2013, primită de Curte la 21 noiembrie 2013, în procedura

Staatssecretaris van Financiën

împotriva

Fiscale Eenheid X NV cs,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul T. von Danwitz, președintele Camerei a patra, îndeplinind funcția de președinte al Camerei a cincea, și domnii D. Šváby, A. Rosas (raportor), E. Juhász și C. Vajda, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 4 martie 2015,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Fiscale Eenheid X NV cs, de T. Scheer, advocaat, și de K. Bruins și de M. Morawski, adviseurs;
- pentru guvernul olandez, de M. Bulterman, de B. Koopman și de H. Stergiou, în calitate de agenți;
- pentru guvernul suedez, de A. Falk, de C. Meyer-Seitz, de U. Persson, de E. Karlsson, de L. Swedenborg și de C. Hagerman, în calitate de agenți;
- pentru guvernul Regatului Unit, de L. Christie, în calitate de agent, asistat de R. Hill, barrister;
- pentru Comisia Europeană, de W. Roels și de C. Soulay, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: neerlandeza.

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 20 mai 2015,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare (JO L 145, p. 1), astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/680/CEE a Consiliului din 16 decembrie 1991 (JO L 376, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 1, p. 110, denumită în continuare „A șasea directivă”).
- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Staatssecretaris van Financiën (secretarul de stat pentru finanțe), pe de o parte, și Fiscale Eenheid X NV cs (denumită în continuare „X”), pe de altă parte, în legătură cu o decizie de rectificare a taxei pe valoarea adăugată (TVA) adresată acesteia din urmă cu privire la anul 1996.

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Reglementarea TVA-ului

- 3 Potrivit articolului 2 punctul 1 din A șasea directivă, TVA-ul se aplică printre altele „prestărilor de servicii efectuate cu titlu oneros pe teritoriul țării de către o persoană impozabilă care acționează ca atare” [traducere neoficială].
- 4 Potrivit articolului 4 alineatul (4) al doilea paragraf din A șasea directivă, „fiecare stat membru poate considera ca persoană impozabilă unică orice persoane stabilite pe teritoriul statului membru respectiv care, fiind independente din punct de vedere juridic, sunt strâns legate între ele prin legături financiare, economice și organizaționale” [traducere neoficială].
- 5 Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă are următorul cuprins:

„Fără a aduce atingere altor dispoziții comunitare, statele membre scutesc, în anumite condiții pe care acestea le stabilesc în scopul de a asigura aplicarea corectă și directă a scutirilor de mai jos și de a preveni orice posibilă evaziune, fraudă sau abuz:

[...]

(d) următoarele operațiuni:

[...]

6. gestionarea de fonduri comune de plasament, așa cum sunt definite de statele membre.” [traducere neoficială]

- 6 Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă este redactat, în esență, în termeni identici cu cei ai articolului 135 alineatul (1) litera (g) din Directiva 2006/112/CE a Consiliului din 28 noiembrie 2006 privind sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată (JO L 347, p. 1, Ediție specială, 09/vol. 3, p. 7), care a abrogat și a înlocuit A șasea directivă începând de la 1 ianuarie 2007.

Reglementarea în materie de supraveghere a plasamentelor

- 7 Directiva 85/611/CEE a Consiliului din 20 decembrie 1985 de coordonare a actelor cu putere de lege și a actelor administrative privind anumite organisme de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) (JO L 375, p. 3, Ediție specială, 06/vol. 1, p. 138, denumită în continuare „Directiva OPCVM”) enunță în primul și în al doilea considerent:

„întrucât legislațiile statelor membre în materie de organisme de plasament colectiv diferă considerabil de la un stat la altul, în special în ceea ce privește obligațiile și controalele la care le supun; întrucât aceste diferențe determină perturbări ale condițiilor de concurență între aceste organisme și nu asigură deținătorilor de unități o protecție echivalentă;

întrucât o coordonare a legislațiilor interne care reglementează organismele de plasament colectiv ar fi oportună pentru a apropia, la nivel comunitar, condițiile de concurență dintre aceste organisme și pentru a realiza o protecție mai eficientă și mai uniformă pentru deținătorii de unități; întrucât o astfel de coordonare ar fi oportună pentru a facilita, pentru organismele de plasament colectiv situate într-un stat membru, comercializarea unităților lor pe teritoriul altor state membre”.

- 8 Domeniul de aplicare al Directivei OPCVM este definit de al șaselea considerent al acesteia după cum urmează:

„întrucât, într-o primă etapă, este necesar să se limiteze coordonarea legislațiilor statelor membre cu organismele de plasament colectiv de alt tip decât «închise», care își oferă unitățile spre vânzare către public în Comunitate și care au ca obiect de activitate unic investițiile în valori mobiliare [...]; întrucât reglementarea organismelor de plasament colectiv care nu intră sub incidența prezentei directive ridică diverse probleme care ar trebui rezolvate de alte dispoziții și, în consecință, aceste organisme vor face obiectul unei coordonări ulterioare; [...]”.

- 9 În versiunea sa modificată prin Directiva 2001/108/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 ianuarie 2002 (JO L 41, p. 35, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 164), care nu se aplica la data faptelor din litigiul principal, Directiva OPCVM prevede la articolul 1 alineatele (1) și (2):

„(1) Statele membre aplică prezenta directivă organismelor de plasament colectiv în valori mobiliare (OPCVM) situate pe teritoriul lor.

(2) În sensul prezentei directive și sub rezerva articolului 2, prin «OPCVM» se înțelege organismele:

- al căror unic obiect este investiția colectivă în valori mobiliare și alte active financiare lichide prevăzute la articolul 19 alineatul (1), de capitaluri colectate de la public și a căror operare este supusă principiului repartiției de riscuri, și
- ale căror unități sunt, la cererea deținătorilor de unități, răscumpărate sau rambursate, direct sau indirect, din activele acestor organisme. Activitatea OPCVM-ului de a se asigura că valoarea la bursă a unităților sale nu variază semnificativ în raport cu valoarea de inventar netă este considerată echivalentă unor astfel de răscumpărări sau rambursări.”

- 10 Conform articolului 5 alineatul (2) al doilea paragraf din Directiva OPCVM, în versiunea sa modificată prin Directiva 2001/107/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 21 ianuarie 2002 (JO L 41, p. 20, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 149), care nu se aplica la data faptelor din litigiul principal, „[a]ctivitatea de gestionare a fondurilor comune de investiție și a societăților de investiții include, în sensul prezentei directive, funcțiile menționate în anexa II, a căror listă nu este exhaustivă”.
- 11 Respectiva anexă II menționează următoarele puncte printre „[f]uncții[le] incluse în activitatea de gestionare colectivă de portofoliu”:
- „– Gestionarea de portofoliu.
 - Administrarea:
 - (a) serviciilor juridice și de gestiune contabilă a fondului;
 - (b) cererilor de informare ale clienților;
 - (c) evaluării portofoliului și determinării valorii unităților (inclusiv aspectele fiscale);
 - (d) controlului respectării dispozițiilor reglementare;
 - (e) ținerii registrului deținătorilor de unități;
 - (f) distribuției veniturilor;
 - (g) emisiunilor și răscumpărărilor de unități;
 - (h) rezultatului încheierii contractului (inclusiv emiterea de certificate);
 - (i) registrelor de evidență a operațiunilor.
 - Comercializarea”.
- 12 Supravegherea plasamentelor a fost consolidată odată cu adoptarea Directivei 2011/61/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 8 iunie 2011 privind administratorii fondurilor de investiții alternative și de modificare a Directivelor 2003/41/CE și 2009/65/CE și a Regulamentelor (CE) nr. 1060/2009 și (UE) nr. 1095/2010 (JO L 174, p. 1), care nu este totuși aplicabilă situației de fapt din litigiul principal. Reiese din considerentele (34) și (58) ale acestei directive că aceasta se aplică și fondurilor imobiliare.

Dreptul olandez

- 13 Potrivit articolului 7 alineatul 4 Legea din 1968 privind impozitul pe cifra de afaceri (Wet op de omzetbelasting 1968), în versiunea aplicabilă cauzei principale (denumită în continuare „Legea privind TVA-ul”), „[p]ersoanele fizice și organismele în sensul Legii generale privind impozitele statului [Algemene wet inzake rijksbelastingen] care sunt întreprinzători în sensul prezentului articol, care au reședința sau sunt stabilite în Țările de Jos sau care au un sediu permanent și ale căror legături pe plan financiar, economic și de organizare au o asemenea natură încât constituie o unitate, sunt considerate, la cererea uneia sau mai multora dintre acestea sau din oficiu, prin decizie a Inspecteur supusă căilor de atac, ca un singur întreprinzător începând din prima zi a lunii următoare celei în care Inspecteur a adoptat această decizie. Modalitățile de formare, de modificare și de încetare a unității fiscale pot fi stabilite prin decret ministerial”.

- 14 Articolul 11 alineatul 1 litera i) punctul 3 din Legea privind TVA-ul prevede, în esență, că este scutită de TVA gestionarea de patrimonii reunite de către fondurile de plasament și de către societățile de plasament.

Litigiul principal și întrebările preliminare

- 15 X este o entitate fiscală în sensul articolului 7 alineatul 4 din Legea privind TVA-ul, cu alte cuvinte o persoană impozabilă prevăzută la articolul 4 alineatul (4) al doilea paragraf din A șasea directivă.

- 16 A Beheer NV (denumită în continuare „A”) face parte din această entitate fiscală.

- 17 În cursul anului 1996, A a încheiat cu trei societăți stabilite în Țările de Jos contracte privind furnizarea de diverse servicii. Aceste societăți nu fac parte din X. Ele au fost constituite de mai multe fonduri de pensii. După înființarea lor, ele au emis participații și certificate de participare care au fost cedate unor terți. Acestea au ca activitate achiziționarea de la deținători de participații sau de certificate de participare, cumpărarea și vânzarea bunurilor imobile și exploatarea acestora. Ele nu au personal. Acționarii se așteaptă să primească de la aceste societăți un randament sub forma plății de dividende.

- 18 Din contractele respective rezultă că A a efectuat, cu titlu oneros, pentru aceleași societăți, următoarele activități:

- a) toate sarcinile care decurg din calitatea sa de director statutar al mandantului;
- b) toate activitățile de natură executivă care decurg pentru mandant din dispozițiile legale, din statute, din regulamente și din decizii administrative;
- c) gestionarea patrimoniului mandantului, astfel cum este descrisă în anexa I la contracte;
- d) întocmirea rapoartelor financiare, prelucrarea automatizată a datelor și controlul contabil intern;
- e) actele de dispoziție cu privire la patrimoniul mandantului, în special achiziționarea și vânzarea de bunuri imobile, și
- f) achiziționarea de la deținători de participații sau de certificate de participare.

- 19 Anexa I menționată la litera c) de mai sus prevede:

„Furnizarea de servicii de gestionare [...] cuprinde:

A. Gestionarea de imobile:

- 1. supravegherea bunului imobil și a utilizării sale și stabilirea de contacte cu locatarii în acest scop;
- 2. angajarea de agenți imobiliari, în numele mandantului, în caz de neocupare a bunului; evaluarea calității locatarilor;
- 3. inspectarea bunurilor eliberate și constatarea stării bunului;
- 4. încasarea chiriilor [...] și gerarea debitorilor; prelucrarea alocațiilor pentru chirie;

5. stabilirea bugetelor și organizarea realizării lucrărilor de întreținere mari; aprecierea tehnică și controlul acestora [...];
6. organizarea realizării lucrărilor de întreținere curentă și controlul bunei executări a acestora;
7. organizarea realizării livrărilor și a serviciilor-anexă; controlul calității acestora și facturarea locatarilor;
8. procesarea administrativă a tuturor aspectelor precedente și
9. îndeplinirea sarcinilor juridice cotidiene; aplicarea majorărilor de chirie și prelungirea contractelor de închiriere.

[...]"

- 20 Toate atribuțiile impuse în sarcina A prin contractele în discuție în litigiul principal sunt executate de ea însăși sau în numele și sub răspunderea sa de către terți. Pentru aceste atribuții, A a primit de la fiecare societate în discuție în litigiul principal o remunerație al cărei quantum este stabilit la 8 % din chiria anuală teoretică pentru bunurile imobile care intră în patrimoniul societății respective.
- 21 X nu a plătit TVA pentru remunerațiile primite de aceste trei societăți imobiliare, considerând că prestațiile efectuate, fie de către ea însăși, fie de către terți sub răspunderea sa, beneficiau de scutirea prevăzută la articolul 11 alineatul 1 litera i) punctul 3 din Legea privind TVA-ul.
- 22 Inspecteur al autorității fiscale naționale a apreciat totuși că intrau în domeniul de aplicare al acestei scutiri numai activitățile menționate la literele e) și f) din contractele de gestionare în cauză, și anume achiziționarea și vânzarea de bunuri imobile, precum și achiziționarea de la deținători de participații sau de certificate de participare. Prin urmare, Inspecteur a adresat X o decizie de rectificare în materie de TVA cu privire la perioada cuprinsă între 1 ianuarie și 31 decembrie 1996 inclusiv.
- 23 Sesizat cu o reclamație îndreptată împotriva acestei decizii, Inspecteur al autorității fiscale naționale a redus cuantumul rectificării, considerând în același timp că o parte a serviciilor furnizate de A nu beneficiau de scutire. Apreciind că reducerea este insuficientă, X a formulat o acțiune împotriva deciziei Inspecteur al autorității fiscale naționale în fața Rechtbank Breda (Tribunalul din Breda). Acesta din urmă a declarat acțiunea întemeiată, a anulat decizia respectivă și a acordat o reducere mai importantă.
- 24 În aceste condiții, Inspecteur al autorității fiscale naționale a formulat apel împotriva hotărârii pronunțate de Rechtbank Breda (Tribunalul din Breda) la Gerechtshof te 's Hertogenbosch (Curtea de Apel 's Hertogenbosch), care a confirmat decizia pronunțată în primă instanță.
- 25 Secretarul de stat pentru finanțe a formulat recurs împotriva hotărârii pronunțate de Gerechtshof te 's Hertogenbosch (Curtea de Apel 's Hertogenbosch) în fața Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos). În concluziile sale, avocatul general de pe lângă Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) a solicitat acestei instituții să declare recursul nefondat.
- 26 Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) solicită să se stabilească dacă societățile de plasament precum societățile în cauză, în care capitalul este reunit de mai mult de un investitor în vederea achiziționării, posesiei, gestionării și vânzării de bunuri imobile în scopul obținerii unui profit cât mai ridicat posibil, care va fi distribuit tuturor deținătorilor de părți sub formă de dividende, aceștia din urmă obținând și un avantaj ca urmare a creșterii valorii participației lor, trebuie să fie considerate „fonduri comune de plasament” în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă. În special, se pune întrebarea dacă aspectul că fondurile sunt plasate în bunuri imobile se opune aplicării acestei dispoziții.

- 27 În cazul în care societățile în cauză ar putea fi considerate „fonduri comune de plasament” în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) solicită să se stabilească dacă exploatarea efectivă a bunurilor imobile, care cuprinde tot ceea ce este legat de închirierea acestor bunuri și de întreținerea lor, pe care societățile în cauză au subcontractat-o unui terț, și anume A, constituie o activitate de „gestionare” în sensul acestei dispoziții.
- 28 În acest context Hoge Raad der Nederlanden (Curtea Supremă a Țărilor de Jos) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:
- „1) Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă trebuie interpretat în sensul că o societate creată de mai mult de un investitor în unicul scop de a investi în bunuri imobile patrimoniul acumulat poate fi considerată fond comun de plasament în sensul acestei dispoziții?
- 2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare: articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă trebuie interpretat în sensul că noțiunea «gestionare» vizează și exploatarea efectivă a bunurilor imobile ale societății pe care aceasta a încredințat-o unui terț?”

Cu privire la întrebările preliminare

Cu privire la prima întrebare, referitoare la noțiunea „fonduri comune de plasament”

- 29 Prin intermediul primei întrebări, astfel cum reiese din decizia de trimitere, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă trebuie interpretat în sensul că societăți de plasament precum cele în discuție în litigiul principal, în care capitalul este reunit de mai mulți investitori în vederea achiziționării, posesiei, gestionării și vânzării de bunuri imobile în scopul obținerii unui profit, care va fi distribuit tuturor deținătorilor de părți sub formă de dividende, aceștia din urmă obținând și un avantaj ca urmare a creșterii valorii participației lor, pot fi considerate „fonduri comune de plasament” în sensul acestei dispoziții.
- 30 Este necesar să se amintească de la bun început că, potrivit unei jurisprudențe constante, deși scutirile prevăzute printre altele la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă constituie noțiuni autonome ale dreptului Uniunii care trebuie, în principiu, să primească o definiție comună având ca obiect evitarea unor divergențe în aplicarea sistemului comun al TVA-ului de la un stat membru la altul, astfel încât statele membre nu pot să le modifice conținutul, nu aceasta este totuși situația atunci când legiuitorul Uniunii Europene le-a încredințat sarcina definirii anumitor termeni ai unei scutiri (a se vedea în acest sens Hotărârea Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, punctele 38 și 39, Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punctele 19 și 20, Hotărârea Wheels Common Investment Fund Trustees și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 16, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 40).
- 31 Or, articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă acordă statelor membre competența de a defini noțiunea „fonduri comune de plasament” (a se vedea Hotărârea Wheels Common Investment Fund Trustees și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 16, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 40).
- 32 Această competență de definire atribuită astfel statelor membre este totuși limitată de interdicția de a se aduce atingere înșiși termenilor scutirii utilizați de legiuitorul Uniunii. Un stat membru nu poate în special, fără a nega înșiși termenii „fonduri comune de plasament”, să aleagă, dintre fondurile comune de plasament, pe cele care beneficiază de scutire și pe cele care nu beneficiază de scutire. Dispoziția

menționată acordă, așadar, doar competența de a defini, în dreptul său intern, fondurile care corespund noțiunii „fonduri comune de plasament” (a se vedea în acest sens Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punctele 41-43, Hotărârea Wheels Common Investment Fund Trustees și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 17, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 41).

- 33 Competența de a defini noțiunea „fonduri comune de plasament”, recunoscută statelor membre, trebuie să respecte și obiectivele urmărite prin A șasea directivă, și principiul neutralității fiscale inerent sistemului comun al TVA-ului (a se vedea în acest sens Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punctele 22 și 43, Hotărârea Wheels Common Investment Fund Trustees și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 18, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 42).
- 34 În această privință, trebuie să se observe că obiectivul scutirii operațiunilor aflate în legătură cu gestionarea de fonduri comune de plasament constă în special în a facilita investitorilor, prin intermediul organismelor de plasament, investițiile în titluri de valoare cu excluderea costurilor privind TVA-ul și, astfel, în asigurarea neutralității sistemului comun al TVA-ului în ceea ce privește alegerea între investiția directă în titluri de valoare și cea care intervine prin intermediul organismelor de plasament colectiv (a se vedea Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punctul 45, Hotărârea Wheels Common Investment Fund Trustees și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 19, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 43).
- 35 Prin urmare, este necesar să se stabilească, pentru aplicarea celei de A șasea directive, dacă societăți care prezintă caracteristici precum cele ale societăților în discuție în litigiul principal, care au fost constituite de mai mulți investitori cu singurul scop de a investi patrimoniul pe care l-au constituit în bunuri imobile, pot fi considerate „fonduri comune de plasament”, în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din această directivă.
- 36 Trebuie să se amintească faptul că fondurile care constituie organisme de plasament colectiv în valori mobiliare în sensul Directivei OPCVM constituie fonduri comune de plasament (a se vedea în acest sens în special Hotărârea Deutsche Bank, C-44/11, EU:C:2012:484, punctul 32, Hotărârea Wheels Common Investment Fund Trustees și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 23, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 46). Astfel cum reiese de la articolul 1 alineatul (2) din directiva menționată, organismele de plasament colectiv în valori mobiliare sunt organisme al căror unic obiect este investiția colectivă în valori mobiliare, de capitaluri colectate de la public, a căror operare este supusă principiului repartiției de riscuri și ale căror unități sunt, la cererea deținătorilor de unități, răscumpărate sau rambursate, direct sau indirect, din activele acestor organisme.
- 37 În plus, trebuie de asemenea să fie considerate fonduri comune de plasament fonduri care, fără a constitui organisme de plasament colectiv în sensul Directivei OPCVM, prezintă caracteristici identice cu acestea din urmă și efectuează, așadar, aceleași operațiuni sau, cel puțin, prezintă trăsături comparabile, astfel încât se află într-un raport de concurență cu acestea (a se vedea în acest sens Hotărârea Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, punctele 53-56, Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punctele 48-51, Hotărârea Wheels Common Investment Fund Trustees și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 24, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 47).

- 38 Or, este necesar să se constate că societăți precum cele în discuție în litigiul principal, care au fost constituite de mai mulți investitori cu singurul scop de a investi patrimoniul pe care l-au constituit în bunuri imobile, nu pot fi considerate un organism de plasament colectiv în sensul Directivei OPCVM. Astfel, un plasament compus exclusiv din bunuri imobile nu este supus Directivei OPCVM, aceasta fiind aplicabilă, conform articolului 1 alineatele (1) și (2), numai plasamentelor în valori mobiliare.
- 39 Pentru a putea fi considerate fonduri comune de plasament scutite în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, societăți precum cele în discuție în litigiul principal trebuie, în consecință, să prezinte caracteristici identice cu organismele de plasament colectiv astfel cum acestea sunt definite de Directiva OPCVM și să efectueze aceleași operațiuni sau, cel puțin, să prezinte trăsături comparabile, astfel încât să se afle într-un raport de concurență cu acestea din urmă.
- 40 În această privință, trebuie arătat, cu titlu introductiv, astfel cum a indicat avocatul general la punctele 22-29 din concluzii, că scutirea prevăzută la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă se aplică organismelor de plasament care fac obiectul unei supravegheri specifice la nivel național.
- 41 După cum a observat Curtea în mai multe rânduri în cadrul interpretării scutirii gestionării de fonduri comune de plasament în sensul dispoziției menționate, armonizarea reglementării TVA-ului este anterioară celei a legislației privind autorizarea și supravegherea fondurilor de plasament și în special Directivei OPCVM (Hotărârea Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, punctul 55, precum și Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punctul 32).
- 42 După cum a arătat avocatul general la punctul 21 din concluzii, statele membre au stabilit inițial ca fonduri de plasament fondurile reglementate la nivel național și supuse, în consecință, unor reguli de autorizare și de supraveghere, și anume o autorizare de către autoritățile publice și un control, în special în scopul de a proteja investitorii. Trimiterea la dreptul național al statelor membre pentru definirea noțiunii „fonduri comune de plasament” a permis astfel să se rezerve pentru investițiile care fac obiectul unei supravegheri specifice din partea statului scutirea întemeiată pe articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă.
- 43 Reiese din primul și din al doilea considerent ale Directivei OPCVM că, din cauza diferențelor dintre legislațiile statelor membre care reglementează organismele de plasament colectiv, în special în ce privește obligațiile și controalele la care le supun, legiuitorul Uniunii a intenționat să coordoneze legislațiile respective în scopul de a apropia, la nivelul Uniunii, condițiile de concurență dintre aceste organisme, de a realiza o protecție mai eficientă și mai uniformă pentru deținătorii de unități, precum și de a facilita, pentru organismele de plasament colectiv situate într-un stat membru, comercializarea unităților lor pe teritoriul altor state membre.
- 44 Directiva OPCVM a stabilit astfel, pentru organismele de plasament colectiv situate în statele membre, norme comune de bază privind autorizarea, structura și activitatea lor și informațiile pe care acestea trebuie să le publice.
- 45 Introducerea la nivelul Uniunii, prin Directiva OPCVM, a primelor elemente de reglementare a supravegherii pentru fondurile de plasament a restrâns marja de apreciere de care dispun statele membre pentru a defini fondurile comune de plasament, în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă.
- 46 Coordonarea, la nivelul Uniunii, a reglementării în materie de supraveghere a plasamentelor s-a suprapus puterii de definire a statelor membre. Noțiunea „fonduri comune de plasament”, în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, este, așadar, stabilită atât de dreptul Uniunii, cât și de dreptul național.

- 47 Curtea s-a pronunțat astfel în sensul că trebuie considerate fonduri comune de plasament scutite în sensul acestei dispoziții, pe de o parte, plasamentele care intră în domeniul de aplicare al Directivei OPCVM și care sunt supuse, în acest cadru, unei supravegheri specifice din partea statului și, pe de altă parte, fondurile care, fără a constitui organisme de plasament colectiv în sensul acestei directive, prezintă caracteristici identice cu acestea din urmă și efectuează, așadar, aceleași operațiuni sau, cel puțin, prezintă trăsături comparabile, astfel încât să se afle într-un raport de concurență cu acestea (Hotărârea *Wheels Common Investment Fund Trustees* și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctele 23 și 24, precum și Hotărârea *ATP PensionService*, C-464/12, EU:C:2014:139, punctele 46 și 47).
- 48 Or, așa cum a arătat avocatul general la punctul 27 din concluzii, numai plasamentele supuse unei supravegheri specifice din partea statului pot fi supuse acelorași condiții de concurență și se pot adresa aceluiași cerc de investitori. Prin urmare, aceste alte tipuri de fonduri de plasament pot, în principiu, să beneficieze de scutirea prevăzută la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă dacă statele membre prevăd și în privința lor o supraveghere specifică din partea statului.
- 49 Rezultă că, în ceea ce privește cauza principală, un plasament compus exclusiv din bunuri imobile, care nu sunt supuse normelor de supraveghere prevăzute de dreptul Uniunii aplicabil pentru anul 1996, și anume Directiva OPCVM, poate constitui un fond comun de plasament, în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, numai dacă dreptul național prevede o supraveghere specifică din partea statului pentru un astfel de fond.
- 50 În măsura în care indicațiile furnizate de instanța de trimitere nu permit să se stabilească dacă această situație se regăsește în cauza principală, sarcina unei astfel de aprecieri revine acestei instanțe.
- 51 În situația în care instanța de trimitere ar constata că cele trei societăți cărora A le-a furnizat diverse prestații erau supuse unei supravegheri specifice din partea statului, trebuie să se examineze și dacă aceste societăți prezintă celelalte caracteristici necesare pentru a putea fi considerate un fond comun de plasament care poate fi scutit în lumina obiectivului articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă și a principiului neutralității fiscale.
- 52 În această privință, X și Comisia Europeană consideră că respectivele caracteristici ale societăților în discuție în litigiul principal corespund celor ale unui fond comun de plasament, astfel cum acestea reies din jurisprudența Curții. Un fond de investiții ar fi astfel comparabil cu organismele de plasament colectiv astfel cum acestea sunt definite de Directiva OPCVM atunci când un număr de persoane au achiziționat drepturi de participare în acest fond, când randamentul plasamentului pe care l-au efectuat astfel depinde de rezultatele investițiilor realizate de gestionarii fondului în perioada în care acestea dețin respectivele drepturi de participare și când deținătorii de unități au dreptul la beneficii sau suportă riscul aferent gestionării fondului (a se vedea în acest sens Hotărârea *Wheels Common Investment Fund Trustees* și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 27). În același sens, Curtea a decis că fondurile de pensii ocupaționale pot fi considerate fonduri comune de plasament atunci când acestea sunt finanțate de persoanele cărora trebuie să li se plătească prestațiile de pensie, economiile sunt investite potrivit principiului repartizării riscurilor, iar persoanele afiliate sunt cele care suportă riscul investițiilor (Hotărârea *ATP PensionService*, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 59).
- 53 Aceasta pare să fie situația societăților în discuție în litigiul principal, ținând seama de indicațiile instanței de trimitere și de elementele dosarului prezentat Curții.
- 54 Aceste societăți reunes capitaluri provenind de la diverse fonduri de pensii și au ca obiect achiziționarea, posesia, gestionarea și vânzarea de bunuri imobile în scopul obținerii unui profit cât mai mare. Respectivele societăți au emis certificate de participare care conferă celor care le dețin un drept la o parte proporțională din beneficiul acestora, sub formă de dividende. Persoanele care dețin aceste certificate de participare au de asemenea dreptul la beneficiul societății în cauză ca urmare a creșterii valorii participației lor. Riscul de plasament este suportat de titularii de participații. Investitorii care

și-au plasat activele în capitalul uneia dintre aceste societăți suportă riscul aferent gestionării activelor reunite în aceasta. Beneficiul investitorilor respectivi, sub formă de dividende, depinde de randamentul activelor societății în cauză. Capitalul societăților în discuție în litigiul principal este deschis diversilor investitori care au posibilitatea de a ceda certificatele lor de participare unor terți dacă doresc acest lucru. În plus, se pot înscrie investitori noi și pot aduce capitaluri noi în societatea în cauză.

- 55 Trebuie arătat că argumentul privind lipsa repartizării riscurilor unui fond imobiliar, invocat de guvernul suedez, nu poate fi reținut.
- 56 În această privință, referitor la societățile în discuție în litigiul principal, pare să rezulte din indicațiile menționate în ședință și din dosarul prezentat Curții că patrimoniul reunit este investit potrivit principiului repartizării riscurilor. Fondurile sunt investite în categorii diferite de bunuri imobile, atât rezidențiale, cât și comerciale, și, de asemenea, în regiuni geografice diferite.
- 57 După cum subliniază Comisia, faptul că, în speță, este vorba de investiții în bunuri imobile nu are efecte asupra naturii activităților celor trei societăți în discuție în litigiul principal, și anume gestionarea colectivă de fonduri. Astfel, articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă are în vedere în mod general „fondurile comune de plasament”, fără să menționeze o formă determinată de plasament și fără să facă distincție în funcție de activele în care sunt plasate fondurile. Nimic nu indică, așadar, că de scutirea prevăzută de această dispoziție nu ar beneficia decât investiția în titluri și că alte forme de plasament ar fi excluse din sfera acestei scutiri. Astfel, nici contextul, nici modul de redactare a articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă și nici obiectivul acestei dispoziții nu arată că intenția legiuitorului Uniunii era de a limita aplicarea dispoziției menționate numai la organisme de plasament colectiv care investesc în valori mobiliare.
- 58 Instanța de trimitere solicită să se stabilească, cu toate acestea, dacă obiectivul scutirii prevăzute de aceeași dispoziție, așa cum este formulat de Curte, poate fi atins atunci când este vorba despre bunuri imobile, subliniind în special că jurisprudența Curții privind această scutire nu se referă decât la investițiile în valori mobiliare.
- 59 În această privință, trebuie constatat că, astfel cum menționează X, faptul că jurisprudența existentă a Curții se referă la situații în care patrimoniul colectiv era plasat în titluri se explică prin obiectul procedurilor deduse judecății acesteia până în prezent, în măsura în care nu i s-a solicitat să analizeze fapte privind investiții în alte active.
- 60 Or, așa cum se indică în al șaselea considerent și articolul 24 din Directiva OPCVM și după cum reiese din articolul 19 alineatul (1) litera (e) din aceeași directivă, în versiunea sa modificată prin Directiva 2001/108, neaplicabilă la data faptelor din litigiul principal, coordonarea reglementării în materie de supraveghere are vocația de a avea în vedere nu numai OPCVM-urile, ci și alte organisme de plasament colectiv (a se vedea în acest sens Hotărârea JP Morgan Fleming Claverhouse Investment Trust și The Association of Investment Trust Companies, C-363/05, EU:C:2007:391, punctele 32 și 34). Investiția în valori mobiliare reprezintă, așadar, numai o formă specială de investiție reglementată.
- 61 Faptul că Directiva 2011/61, care reprezintă la nivelul Uniunii o nouă etapă de armonizare în ceea ce privește supravegherea specifică din partea statului aplicată plasamentelor, se aplică și fondurilor imobiliare, după cum se menționează în special în considerentul (34) al acestei directive, susține o asemenea interpretare.
- 62 În acest context, a nu permite societăților imobiliare precum cele în discuție în litigiul principal să beneficieze de scutirea prevăzută la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă pentru motivul că gestionarea bunurilor ar privi bunuri imobile ar fi contrar principiului neutralității fiscale.

63 Astfel, din moment ce plasamentele, indiferent dacă sunt constituite din valori mobiliare sau din bunuri imobile, sunt supuse unei supravegheri specifice din partea statului comparabile, există o concurență directă între aceste forme de plasament. În ambele cazuri, ceea ce contează pentru investitor este dobânda pe care aceste plasamente i-o aduc. Or, potrivit unei jurisprudențe constante, principiul neutralității fiscale se opune ca prestările de servicii asemănătoare, care se află, așadar, în concurență unele cu altele, să fie tratate în mod diferit din punctul de vedere al TVA-ului (a se vedea Hotărârea *Wheels Common Investment Fund Trustees* și alții, C-424/11, EU:C:2013:144, punctul 21 și jurisprudența citată).

64 În consecință, este necesar să se răspundă la prima întrebare că articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă trebuie interpretat în sensul că societățile de plasament precum societățile în discuție în litigiul principal, în care capitalul este reunit de mai mulți investitori care suportă riscul aferent gestionării activelor reunite în acestea în vederea achiziționării, a posesiei, a gestionării și a vânzării de bunuri imobile în scopul obținerii unui profit, care va fi distribuit tuturor deținătorilor de părți sub formă de dividende, aceștia din urmă obținând și un avantaj ca urmare a creșterii valorii participației lor, pot fi considerate „fonduri comune de plasament” în sensul acestei dispoziții, cu condiția ca statul membru în cauză să fi supus aceste societăți unei supravegheri specifice din partea sa.

Cu privire la a doua întrebare, referitoare la noțiunea „gestionare”

65 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă trebuie interpretat în sensul că noțiunea „gestionare” prevăzută de această dispoziție vizează și exploatarea efectivă a bunurilor imobile ale unui fond comun de plasament pe care acesta a încredințat-o unui terț.

66 Rezultă din motivele deciziei de trimitere, pe de o parte, că prin „terț” trebuie să se înțeleagă A, care și-a asumat toate sarcinile de gestionare, inclusiv gerarea, pentru cele trei societăți în discuție în litigiul principal, și, pe de altă parte, că exploatarea efectivă a unui bun imobil cuprinde în special închirierea sa, gestionarea contractelor de închiriere existente, precum și delegarea către alți terți și controlul măsurilor de întreținere.

67 Trebuie, așadar, să se stabilească dacă gestionarea, în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, privește numai achiziționarea și vânzarea bunurilor imobile în cauză sau și exploatarea lor efectivă.

68 În această privință, trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, termenii folosiți pentru a desemna scutirile care figurează la articolul 13 din A șasea directivă sunt de strictă interpretare. Totuși, interpretarea acestor termeni trebuie să fie conformă cu obiectivele urmărite de scutirile respective și să respecte cerințele principiului neutralității fiscale, inerent sistemului comun al TVA-ului. Astfel, această normă de strictă interpretare nu înseamnă că termenii utilizați pentru a defini scutirile prevăzute la articolul 13 menționat trebuie să fie interpretați într-un mod care ar priva aceste scutiri de efecte (a se vedea în special Hotărârea *Zimmermann*, C-174/11, EU:C:2012:716, punctul 22 și jurisprudența citată, precum și Hotărârea *Mapfre asistencia* și *Mapfre warranty*, C-584/13, EU:C:2015:488, punctul 26).

69 Astfel cum a arătat deja Curtea, noțiunea „gestionare” de fonduri comune de plasament prevăzută la articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă constituie o noțiune autonomă de drept al Uniunii al cărei conținut nu poate fi modificat de către statele membre (Hotărârea *Abbey National*, C-169/04, EU:C:2006:289, punctul 43).

70 Această noțiune nu este definită de legiuitorul Uniunii.

- 71 Curtea a precizat totuși că operațiunile vizate de scutirea gestionării de fonduri comune de plasament sunt cele care sunt specifice activității organismelor de plasament colectiv (Hotărârea Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, punctul 63, Hotărârea Deutsche Bank, C-44/11, EU:C:2012:484, punctul 31, și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 65). În ceea ce privește în special serviciile de gestionare prestate de un gestionar terț, Curtea a statuat că aceste operațiuni trebuie să formeze un ansamblu distinct, apreciat în mod global, și să constituie elementele specifice și esențiale ale gestionării de fonduri comune de plasament (Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 65).
- 72 Pe lângă funcțiile de gestionare de portofoliu, constituie funcții specifice organismelor de plasament colectiv funcțiile de administrare a organismelor de plasament colectiv ele însele, precum cele enumerate în anexa II la Directiva OPCVM, în cadrul rubricii „Administrarea” (Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 66).
- 73 Curtea a statuat astfel că în sfera noțiunii „gestionare” a unui fond comun de plasament în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă intră nu numai gestionarea unor investiții care implică alegerea și cesionarea de active care fac obiectul acestei gestionări, ci și sarcinile de administrare și de ținere a contabilității, în special servicii precum calcularea valorii veniturilor și a prețului participațiilor sau al acțiunilor fondului, evaluarea activelor, ținerea contabilității, pregătirea declarațiilor pentru distribuirea veniturilor, elaborarea de informații și documentații pentru conturile periodice și pentru declarațiile fiscale, statistice și pentru TVA, precum și elaborarea previziunilor de venituri (a se vedea Hotărârea Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, punctele 26, 63 și 64, precum și Hotărârea ATP PensionService, C-464/12, EU:C:2014:139, punctul 68).
- 74 În schimb, Curtea s-a pronunțat deja și în sensul că funcțiile de depozitar al organismelor de plasament colectiv, precum și simplele prestații materiale sau tehnice, precum punerea la dispoziție a unui sistem informatic, nu sunt acoperite de articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă (Hotărârea Abbey National, C-169/04, EU:C:2006:289, punctele 65 și 71).
- 75 Guvernele care au prezentat observații consideră că, în cazul în care societățile imobiliare în discuție în litigiul principal trebuie considerate un fond comun de plasament, în sensul articolului 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă, noțiunea „gestionare”, în sensul acestei dispoziții, include gestionarea de plasamente, în special deciziile și consultanța privind achiziționarea și vânzarea de valori care constituie aceste plasamente, precum și serviciile prevăzute în anexa II la Directiva OPCVM, la rubrica „Administrare”. Cu toate acestea, simplele prestații materiale sau tehnice, precum punerea la dispoziție a unui sistem informatic sau exploatarea efectivă a bunurilor imobile ale societății în cauză, nu ar intra în sfera acestei noțiuni.
- 76 X și Comisia susțin, în schimb, că activitățile care sunt executate de A în favoarea celor trei cocontractanți, precum cele descrise la punctul 19 din prezenta hotărâre, intră în sfera noțiunii „gestionare” a unui fond comun de plasament. Toate aceste activități ar viza o optimizare a gestionării bunurilor imobile care compun capitalul celor trei societăți cocontractante ale A și, în consecință, creșterea valorii participațiilor investitorilor în fondurile comune de plasament.
- 77 În această privință, este necesar să se constate că activitatea specifică a unui fond comun de plasament constă în plasamentul colectiv al capitalurilor colectate (a se vedea în acest sens Hotărârea GfBk, C-275/11, EU:C:2013:141, punctele 22 și 24). Astfel, în măsura în care activele unui asemenea fond constau în bunuri imobile, activitatea specifică a acestuia cuprinde, pe de o parte, activități privind alegerea, achiziționarea și vânzarea de bunuri imobile și, pe de altă parte, sarcini de administrare și de ținere a contabilității, precum cele menționate la punctul 73 din prezenta hotărâre.

- 78 În schimb, exploatarea efectivă a bunurilor imobile nu este specifică exploatării unui fond comun de plasament în sensul că ea depășește diversele activități aferente plasamentului colectiv al capitalurilor colectate. În măsura în care exploatarea efectivă a bunurilor imobile urmărește păstrarea și creșterea patrimoniului investit, obiectivul său nu este specific activității unui fond comun de plasament, ci este inerent oricărui tip de investiție.
- 79 Având în vedere toate considerațiile precedente, este necesar să se răspundă la a doua întrebare că articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă trebuie interpretat în sensul că noțiunea „gestionare” care figurează în această dispoziție nu vizează exploatarea efectivă a bunurilor imobile ale unui fond comun de plasament.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 80 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară:

- 1) **Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă 77/388/CEE a Consiliului din 17 mai 1977 privind armonizarea legislațiilor statelor membre referitoare la impozitele pe cifra de afaceri – sistemul comun al taxei pe valoarea adăugată: baza unitară de evaluare, astfel cum a fost modificată prin Directiva 91/680/CEE a Consiliului din 16 decembrie 1991, trebuie interpretat în sensul că societățile de plasament precum societățile în discuție în litigiul principal, în care capitalul este reunit de mai mulți investitori care suportă riscul aferent gestionării activelor reunite în acestea în vederea achiziționării, a posesiei, a gestionării și a vânzării de bunuri imobile în scopul obținerii unui profit, care va fi distribuit tuturor deținătorilor de părți sub formă de dividende, aceștia din urmă obținând și un avantaj ca urmare a creșterii valorii participației lor, pot fi considerate „fonduri comune de plasament” în sensul acestei dispoziții, cu condiția ca statul membru în cauză să fi supus aceste societăți unei supravegheri specifice din partea sa.**
- 2) **Articolul 13 secțiunea B litera (d) punctul 6 din A șasea directivă 77/388 trebuie interpretat în sensul că noțiunea „gestionare” care figurează în această dispoziție nu vizează exploatarea efectivă a bunurilor imobile ale unui fond comun de plasament.**

Semnături